

Specialista/specialistka v ergonomii (kód: 39-009-N)

Autorizující orgán:	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Skupina oborů:	Speciální a interdisciplinární obory (kód: 39)
Týká se povolání:	Specialista v ergonomii
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	5

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v právních a ostatních předpisech, evropských právních předpisech v oblasti ergonomie práce a prevence pracovních rizik	5
Orientace v základech ergonomie	5
Zpracování kategorizace prací	5
Orientace v dopadech nesprávného ergonomického řešení na pohodu a zdraví člověka	5
Orientace v zákonných právech a povinnostech zaměstnavatele, zaměstnance a poskytovatele pracovně lékařských služeb	5
Zavádění a aktualizace systému ergonomických analýz práce a pracovišť	5
Hodnocení ergonomických rizik	5
Komunikace s oblastními inspektoráty práce a s krajskými hygienickými stanicemi	5
Řízení ergonomických rizik	5

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v právních a ostatních předpisech, evropských právních předpisech v oblasti ergonomie práce a prevence pracovních rizik

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Orientovat se v základních evropských směrnicích, týkajících se oblasti BOZP, oblasti technických požadavků a norem v oblasti ergonomie a dále v základních právních předpisech ČR v těchto oblastech	Písemné ověření
b) Orientovat se v prováděcích právních předpisech k zákonům ČR v oblasti BOZP a v ergonomii	Písemné ověření
c) Orientovat se v platných technických normách v jednotlivých oblastech ergonomie	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v základech ergonomie

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat definici, náplň, cíle a rozdělení oboru ergonomie	Písemné a ústní ověření
b) Popsat z ergonomického hlediska vztah člověk - technické vybavení pracoviště (stroje, nástroje, zařízení, roboti, pracovní pomůcky apod.)	Písemné a ústní ověření
c) Popsat z ergonomického hlediska vztah člověk - pracovní prostředí (osvětlení, mikroklima, hluchnost, vybavení pracoviště, spolupracovníci apod.)	Písemné a ústní ověření
d) Popsat základní ergonomické požadavky na fyzické, fyziologické, psychické vlastnosti a schopnosti člověka	Písemné a ústní ověření
e) Popsat ergonomické projektování, normování lidské práce, režim práce a odpočinku, směnovou práci	Písemné a ústní ověření
f) Popsat ergonomické zásady výrobních a nevýrobních pracovišť	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zpracování kategorizace prací

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat jednotlivé ergonomické faktory kategorizace prací dle § 37 zákona č. 258/2000 Sb., vyhlášky č. 432/2003 Sb. a NV 361/2007 Sb. v platném znění	Písemné a ústní ověření
b) Zpracovat dokumentaci kategorizace prací dle § 37 zákona č. 258/2000 Sb., vyhlášky č. 432/2003 Sb. a NV 361/2007 Sb. v platném znění	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Orientace v dopadech nesprávného ergonomického řešení na pohodu a zdraví člověka

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Orientovat se v základech anatomie, fyziologie lidského těla a psychologie práce	Písemné ověření
b) Popsat základy ergonomických řešení a terapeutických přístupů v prevenci vzniku MDS (muskuloskeletární onemocnění) v důsledku nadměrné svalové zátěže člověka	Písemné a ústní ověření
c) Popsat základy ergonomických řešení a terapeutických přístupů v prevenci nadměrné zátěže	Písemné ověření
d) Popsat problematiku rehabilitační ergonomie	Písemné ověření
e) Orientovat se v programech výchovy ke zdraví - cviky, prevence bolestí zad, intervenční programy	Písemné ověření
f) Popsat vliv stresu na pohodu a zdraví člověka	Písemné ověření
g) Charakterizovat specifika ergonomie pro osoby se specifickými potřebami s ohledem na jejich zdravotní stav (osoby zdravotně postižené), mladistvé osoby, seniory, těhotné ženy a ženy do devíti měsíců po porodu)	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v zákonných právech a povinnostech zaměstnavatele, zaměstnance a poskytovatele pracovně lékařských služeb

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Orientovat se v zákonech a v jejich prováděcích právních předpisech, které upravují pracovnělékařské služby	Písemné a ústní ověření
b) Popsat práva a povinnosti poskytovatelů pracovnělékařských služeb a zaměstnavatelů v oblasti ochrany zdraví při práci upravená v platných právních předpisech České republiky	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Zavádění a aktualizace systému ergonomických analýz práce a pracovišť

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat existující ergonomické postupy, analýzy, normy vztahující se k hodnocení práce, pracovišť, prostředí, výrobků a k nim zpracovávané dokumenty	Písemné a ústní ověření
b) Popsat systém přípravy a realizace preventivních opatření k ochraně pohody, bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, včetně zpracovávaných dokumentů	Písemné a ústní ověření
c) Popsat systém monitorování stavu a provádění interních a externích auditů, ergonomického posouzení práce, pracovišť, výrobků, včetně zpracovávaných dokumentů	Písemné a ústní ověření
d) Popsat systém zlepšování pracovního prostředí	Písemné a ústní ověření
e) Navrhnout a zpracovat ergonomickou analýzu vybraného pracoviště, včetně návrhu vhodných a účinných opatření na zlepšení ergonomie na tomto pracovišti	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Hodnocení ergonomických rizik

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Navrhnout intervenční program pro snížení ergonomických rizik na 3 rizikových pracovištích	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Orientovat se v metodách hodnotících ergonomii pracovišť	Písemné a ústní ověření
c) Vysvětlit teoreticky funkci ergonomických programů a softwaru	Ústní ověření
d) Popsat systém ergonomických pokynů k práci a další potřebnou dokumentaci, včetně v ní uvedených opatření, jejich účinnost a kontrolu jejich dodržování v praxi	Písemné ověření
e) Zhodnotit přínos zjišťování ergonomických rizik a jejich řešení na 3 rizikových pracovištích	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Komunikace s oblastními inspektoráty práce a s krajskými hygienickými stanicemi

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat organizaci a činnost orgánů inspekce práce a orgánů ochrany veřejného zdraví a jejich práva a povinnosti při provádění kontrol v oblasti ergonomie a ochrany zdraví	Písemné ověření
b) Vyjmenovat práva a povinnosti zaměstnavatele (kontrolovaná podnikající FO a právnická osoba) a příklady jeho správních deliktů v oblasti ergonomie a ochrany zdraví při práci	Písemné ověření
c) Vysvětlit problémy spojené s ohrožením zaměstnanců při práci a vznikem nemocí z povolání anebo pracovních úrazů	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Řízení ergonomických rizik

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat systém provádění preventivních šetření na pracovištích firmy, v níž uchazeč pracuje/pracoval, nebo které poskytuje/poskytoval své služby	Písemné ověření
b) Popsat systém tvorby dokumentace hodnotící ergonomii ve firmě	Písemné ověření
c) Navrhnout systém ergonomické kontroly, doplňování a aktualizace dokumentace v organizaci	Praktické předvedení
d) Popsat systém školení vedoucích a technických pracovníků na jednotlivých stupních řízení v oblasti ergonomie a ochrany zdraví, ergonomii práce, pracovišť a výrobků, zhodnotit jeho klady a nedostatky	Písemné ověření
e) Popsat systém vyhodnocování ekonomické účinnosti realizovaných opatření, která jsou součástí systému řízení ergonomie a ochrany zdraví ve firmě	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam. Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Zkouška zahrnuje písemný test (dále jen "test"), prezentaci konkrétní ergonomické dokumentace, kterou uchazeč zpracoval, nebo se na jejím zpracování podílel, včetně návrhu na optimalizaci. Dále posouzení ergonomie na pracovišti dle předložené fotografie nebo videozáznamu. Kompetence „Orientace v právních a ostatních předpisech, evropských právních předpisech v oblasti ergonomie práce a prevence pracovních rizik“ je ověřována pomocí písemného testu. Test se skládá z minimálně 30 otázek. Písemný test není jediným způsobem ověřování kompetencí v rámci profesní kvalifikace.

Pravidla pro aplikaci písemných testů jako způsobu ověřování

Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být generovány z dostatečně velkého souboru otázek, aby bylo možno sestavit několik desítek písemných testů. Minimální počet otázek úplného souboru písemných otázek je 250.

B. Při každé zkoušce musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněné následující dvě podmínky:

B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:

Pro každé kritérium existuje několik otázek.

B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:

Každý uchazeč má ve svém testu pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) alespoň jednu otázku.

B3. Pro úspěšné splnění požadavků testu:

Za úspěšné splnění testu se považuje 80 % správně zodpovězených otázek s tím, že pro každé kritérium musí být správně zodpovězeno alespoň 50 % otázek.

Autorizovaná osoba si zároveň pro zkoušku připraví soubor 20 fotografií nebo videozáznamů nejrůznějších ergonomických problémů (např. pracovišť s nedostatky, které se z hlediska ergonomie na nich nacházejí nebo problematiky nepracovního charakteru atd.). Uchazeč si vylosuje jednu fotografii nebo videozáznam, na níž odhalí a popíše nedostatky a rizika. Autorizovaná osoba má možnost pokládat doplňující otázky. Práce s fotografiemi či videozáznamy je součástí zkoušky a probíhá ve zkušební místnosti v den konání zkoušky. Čas na odhalování nedostatků a rizik na pracovišti je 10 až 20 minut.

Pravidla pro aplikaci ústního ověřování formou vylosovaných otázek

Soubor otázek pro ústní ověřování stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu, a to v počtu nejméně 70 („otevřených“) ústních otázek. Musí přitom splňovat následující pravidla:

Při každé zkoušce musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí losovaných otázek, musí být splněné následující dvě podmínky:

A. Pro celkový soubor otázek:

Každé kritérium je zohledněno v několika otázkách.

B. Pro soubor vylosovaných otázek konkrétního uchazeče:

Každý uchazeč musí mít v souboru svých vylosovaných otázek zohledněno alespoň jednu každé kritérium (myslí se kritérium, u něhož jsou losované otázky způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit).

Žadatel o autorizaci musí ke své žádosti přiložit autorizujícímu orgánu soubor zahrnující minimální počty testových písemných otázek a soubor fotografií nejrůznějších pracovišť s nedostatky z hlediska ergonomie. V případě, že součástí zkoušky bude ověřování pomocí losovaných otázek, musí žadatel o autorizaci ve své žádosti přiložit autorizujícímu orgánu i soubor těchto ústních otázek.

Při ověřování kritéria c) kompetence Řízení ergonomických rizik uchazeč navrhne stručný systém ergonomické kontroly, doplňování a aktualizace dokumentace ve firmě. Autorizovaná osoba může umožnit vypracovat návrh pro firmu, kterou uchazeč popsal v kritériu a) této kompetence. Uchazeč představí svůj návrh formou prezentace pro zkušební komisi.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 3 členů, kteří jsou autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovanými zástupci autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- Vyšší odborné vzdělání a 5 let praxe v oblasti ergonomie.
- Vysokoškolské vzdělání a 5 let praxe v oblasti ergonomie.
- Odbornou způsobilost v prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (ve znění pozdějších předpisů) a pět let praxe v oblasti ergonomie.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo práce a sociálních věcí, www.mpsv.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Každý uchazeč bude mít k dispozici: počítač s odborným testem, kartičky s čísly otázek, kartičky s čísly fotografií nebo videozáznamů nejrůznějších pracovišť s nedostatky z hlediska ergonomie, papír a tužky pro poznámky, které si udělá v době přípravy na ústní zkoušku. Součástí materiálně-technického zabezpečení musí být i soubor minimálně 20 fotografií nebo videozáznamů zobrazujících pracoviště a soubor testových otázek. Příprava na zkoušku se bude konat v oddělené místnosti. Zkouška proběhne v další místnosti.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 5 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro bezpečnost, ochranu osob a majetku a bezpečnost práce, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

KOMORA BOZP a PO ČR

Výzkumný ústav bezpečnosti práce

Ministerstvo práce a sociálních věcí

TeamPrevent-PREPO